

DİŞ HEKİMLİĞİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNDEKİ ORTODONTİK TEDAVİ İHTİYACININ BENLİK SAYGISI VE PSİKOSOSYAL DURUMA ETKİSİ

The Effect of Orthodontic Treatment Needs on Self-Esteem and Psychosocial Status in Dentistry Students

Türkan SEZEN ERHAMZA¹ , Ebru İLHAN KOÇAK¹ , Rana TURGUT¹

¹Kırıkkale Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Ortodonti A.D., KIRIKKALE, TÜRKİYE

ÖZ

ABSTRACT

Amaç: Çalışmamızın amacı, diş hekimliği fakültesi öğrencilerinde ortodontik tedavi ihtiyacının psikososyal duruma ve benlik saygısına etkisini belirleyebilmektir.

Gereç ve Yöntemler: Çalışmamıza yaş ortalaması 21.31±1.86 yıl olan toplam 279 diş hekimliği fakültesi öğrencisi dahil edildi. Ortodontik tedavi ihtiyacını belirlemek için Ortodontik Tedavi İhtiyacı İndeksinin dental estetiği değerlendiren Estetik Komponent indeksi kullanıldı. Benlik saygısı skorlarının belirlenebilmesi için Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ve psikososyal durumun tespiti için de Dental Estetiğin Psikososyal Etkisi Anketi uygulandı. Gruplar arası karşılaştırmalarda tek yönlü varyans analizi uygulandı. Alt grup karşılaştırmalarında ise Tukey çoklu karşılaştırma testi kullanıldı. Cinsiyetler arasındaki farkın değerlendirilmesinde bağımsız örneklemelerde t testi, anketler arasındaki korelasyonun değerlendirilmesinde Pearson korelasyon testi kullanıldı.

Bulgular: Cinsiyetler arasında Estetik Komponent indeksi, objektif ve subjektif ile belirlenen ortodontik tedavi ihtiyacı farkı istatistiksel olarak anlamlı ($p<0.05$) bulunurken, Dental Estetiğin Psikososyal Etkisi Anketi toplam değeri ve Dental Estetiğin Psikososyal Etkisi Anketi alt grupları arasındaki fark anlamlı değildi ($p>0.05$). Kadın bireylerin benlik saygısı değeri erkeklerden daha yüksek bulundu. Dental Estetiğin Psikososyal Etkisi Anketi değerleri toplamı arttıkça tedavi ihtiyacı ve benlik saygısı değeri arttı ($p<0.05$). Tedavi ihtiyacı grupları arasında benlik saygısı ve psikososyal etki değerlendirilmesinde hem subjektif hem de objektif tedavi ihtiyacı için toplam Dental Estetiğin Psikososyal Etkisi Anketi skor değerleri anlamlı bulundu ($p<0.05$). Dental Estetiğin Psikososyal Etkisi Anketi alt başlıkları ve benlik saygısı arasında anlamlı ilişki bulunamadı ($p>0.05$).

Sonuç: Ortodontik tedavi ihtiyacı daha yüksek olan bireylerde dental estetiğin psikososyal etkisinin de daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır, ancak tedavi ihtiyacının benlik saygısı üzerinde etkisi bulunamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Benlik saygısı, estetik, psikososyal etki, ortodontik tedavi ihtiyacı indeksi

Objective: The aim of this study is to investigate the effect of orthodontic treatment needs on psychosocial status and self-esteem in dentistry students.

Material and Methods: A total of 279 dentistry students with a mean age of 21.31±1.86 years were enrolled. The need of orthodontic treatment was examined by Aesthetic Component of the Index of Orthodontic Treatment Need. Self-esteem was evaluated by Rosenberg Self-Esteem Scale. Psychosocial Impact of Dental Esthetics Questionnaire was used to examine the psychosocial status. The comparisons between groups and subgroups were done by One-way analysis of variance and Tukey multiple comparison test. Independent samples t test and Pearson correlation test used to evaluate the difference between genders and questionnaires.

Results: The difference in need for orthodontic treatment (Aesthetic Component objective and subjective) between the genders was found to be statistically significant ($p<0.05$). The difference between the Psychosocial Impact of Dental Esthetics Questionnaire total value and subgroups significant ($p>0.05$). Self-esteem value of female was found to be higher than male. As the total Psychosocial Impact of Dental Esthetics Questionnaire values increased, the need of treatment and self-esteem values increased ($p<0.05$). Total Psychosocial Impact of Dental Esthetics Questionnaire score for both subjective and objective treatment need were found to be significant in self-esteem and psychosocial impact ($p<0.05$). There was no significant relationship between Psychosocial Impact of Dental Esthetics Questionnaire subscales and self-esteem ($p<0.05$).

Conclusion: Psychosocial effect of dental aesthetics is higher in individuals with higher orthodontic treatment needs. There was no effect of need for treatment on self-esteem.

Keywords: Self-esteem, esthetics, psychosocial impact, index of orthodontic treatment need

Yazışma Adresi / Correspondence:
Yenişehir Mah. Çelebi Sok. No: 1 Yaşşihan, KIRIKKALE, TÜRKİYE
Tel / Phone: +90 531 2991154
Geliş Tarihi / Received: 22.02.2021

Dr. Ebru İLHAN KOÇAK
E-posta / E-mail: dt.ebruilhan@gmail.com
Kabul Tarihi / Accepted: 01.04.2020

GİRİŞ

Dişlerin sıralanmalarındaki bozukluklar ya da dişler ve çenelerin birbiriyle yanlış ilişkileri olarak tanımlanan maloklüzyonun bireyler üzerinde fiziksel, sosyal ve psikolojik olumsuz yan etkileri mevcuttur (1,2). Ortodontistlerin tedavi planlamalarını belirlerken daha çok çiğneme, fonasyon, maloklüzyon gibi konuları dikkate aldığı görülmektedir. Ancak tedavi görmek isteyen bireylerin dentofasiyal olarak daha iyi görünümüne kavuşmak istemeleri öncelikli tedavi başvuru nedenidir ve ortodontik tedavi bireylerin arzuları doğrultusunda şekillenmektedir (3). Bireylerin kendilerini subjektif değerlendirmeleri önemli bir kriterdir (4).

Birçok çalışmada fiziksel görünümün psikososyal durum üzerinde olumlu etkileri gösterilmiştir (5). Fasiyal estetikte dikkat çeken dişlerin gülümsemede etkin rolü olduğu düşünülürse kişinin dişlerindeki görünümün düzelmesinin psikososyal durumu etkileyebilmesi mantıklı bulunmuştur (6). Bireyin kendi görünüşü, tavırları ve inançları ile ilgili birçok değişik inancı içeren benlik saygısı yani bireyin kendine değer verme, kendiyle barışık olması kavramı psikososyal sağlık ile beraber gündeme gelmektedir. Benlik saygısının düşük olduğu bireylerde kendine güven duygusu eksikliği, kendini değersiz görme kaydedilmiştir (7). Estetik görünümün düzeldiği bireylerde ise psikolojik durumun olumlu etkilendiği kabul edilmektedir (8).

Bu çalışmanın amacı diş hekimliği öğrencilerinde ortodontik tedavi ihtiyacının psikososyal duruma ve benlik saygısına etkisini değerlendirmek ve belirleyebilmektir. Sıfır hipotezi, diş hekimliği öğrencilerinde ortodontik tedavi ihtiyacının psikososyal duruma ve benlik saygısına etkisi yoktur, şeklinde belirlenmiştir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Kırıkkale Üniversitesi Girişimsel Olmayan Etik Kurulundan onay alınmıştır (Tarih: 20.02.2019, karar no: 2019.02.17). Çalışmamıza Kırıkkale Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi öğrencilerinden yaşları 18 ile 31 yıl arasında değişen, herhangi bir sistemik ve psikolojik rahatsızlığı olmayan, kraniyomandibular anomalisi ya da sendromu bulunmayan hastalar ve ortodontik tedavi görmemiş 279 birey dahil edildi. Öğrencilerden bilgilendirilmiş gönüllü onam formları alındı ve çalışmamıza gönüllü olarak katılmak isteyen öğrencilerden anket formlarını doldurmaları istendi.

Psikososyal durumun değerlendirilmesi için dental estetiğin psikososyal etkisi anketi (PIDAQ) kullanıldı(3). PIDAQ dental özgüven (6 soru), sosyal etki (8 soru), psikolojik etki (6 soru) ve estetik tutum (3 soru) olmak üzere 4 alt başlık ve 23 sorudan oluşmaktadır. PIDAQ soruları puanlanırken Likert tipi ölçek kullanılmıştır; (0=hiçbir zaman, 1=nadiren, 2=bazen, 3=sıkça, 4=her zaman). Dental özgüven başlığı ise ters skorlanmıştır; (4=hiçbir zaman, 3=nadiren, 2=bazen, 1=sıkça, 0=her zaman). PIDAQ geliştirildiği günden bu yana birçok dile çevrilmiş, geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır (9,10). Türkçeye geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Ağlarıcı ve arkadaşları tarafından yapılmıştır (11).

Benlik saygısının değerlendirilmesinde Rosenberg Benlik Saygısı Envanteri (RSES) kullanıldı (12). 1965 yılında Rosenberg tarafından geliştirilen bu ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik katsayısı çalışması Çuhadaroğlu tarafından (1986) yapılmıştır (13). Çalışmamızda RSES'in bir alt ölçeğine yer verildi. Bu alt ölçek benlik saygısı olup 10 sorudan oluşmaktaydı. RSES, A= çok doğru, B=doğru, C=yanlış, D=çok yanlış olarak şiklandırıldı ve 1,2,3,4 olarak skorlandı.

Ortodontik tedavi ihtiyacını belirlemek amacıyla Ortodontik Tedavi İhtiyacı İndeksi (IOTN) kullanıldı. IOTN, dental sağlık komponenti (DHC) ve Estetik Komponent (AC) olmak üzere iki komponentten oluşmaktadır. Çalışmamızda sadece AC komponenti kullanıldı. AC ile IOTN estetik açıdan değerlendirildi. Richmond (14) tarafından oluşturulan 10 fotoğraf kullanıldı ve skorlanması AC 1-2 tedavi ihtiyacı yok, AC 3-4 tedavi ihtiyacı az, AC 5-7 tedavi ihtiyacı sınırdaki, AC8-10 tedavi ihtiyacı yüksek olarak yapıldı. Birinci fotoğraf en iyi dental estetiği, onuncu fotoğraf ise en kötü dental estetiği göstermekteydi.

Subjektif tedavi ihtiyacının belirlenmesi amacıyla AC'ye göre öğrencilerden kendi dentisyonunu değerlendirmeleri istendi. Öğrencilere kendi dişlerine estetik açıdan en benzerlik gösteren görseli seçmeleri gerektiği belirtildi. Objektif ortodontik tedavi ihtiyacını belirlemek amacıyla ise ağız içi muayenede hekim bireyin AC'ye göre estetik açıdan hangi fotoğrafa en çok benzerlik gösterdiğini belirledi.

Çalışmada elde edilen bulgular değerlendirilirken, istatistiksel analizler için SPSS 20.0 bilgisayar istatistik

paket programı kullanıldı. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediği Shapiro-Wilk testi ile değerlendirildi. Gruplar arası karşılaştırmalarda tek yönlü varyans analizi, alt grup karşılaştırmalarında Tukey çoklu karşılaştırma testi kullanıldı. Cinsiyetler arasındaki farkın değerlendirilmesinde bağımsız örneklemelerde t testi, yöntemler arasındaki ilişkinin belirlenmesinde Pearson korelasyon analizi yapıldı. $p<0.05$ değeri istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

BULGULAR

Çalışmaya dahil edilen bireylerin yaşları 18 ile 31 yıl aralığında değişmekte olup yaş ortalaması 21.31 ± 1.86 yıldır. Bireylerin %62'si kadın (n=173), %38'i (n=106) erkektir. Çalışmaya %22.9'u birinci sınıf, %30.1'i ikinci sınıf, %17.9'u üçüncü sınıf, %23.7'si dördüncü sınıf, %5.4'ü beşinci sınıf öğrencilerinden oluşan 279 kişi katıldı. Cinsiyetler arasındaki AC objektif ve subjektif ile belirlenen ortodontik tedavi ihtiyacı, benlik saygısı, dental özgüven, sosyal etki, psikolojik etki, estetik tutum ve toplam PIDAQ skoru farkı Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Cinsiyetler arasındaki benlik saygısı, ortodontik tedavi ihtiyacı ve dental estetiğin psikososyal etkisi değerlerinin karşılaştırılması

	Cinsiyet		p
	Kadın (n=173) Ort±SS	Erkek (n=106) Ort±SS	
Benlik saygısı envanteri			
Benlik saygısı	9.250±4.720	8.070±5.020	0.049
Ortodontik tedavi ihtiyacı indeksi			
AC objektif	2.39±1.410	3.240±1.710	0.000
AC subjektif	2.130±1.260	2.950±1.80	0.000
Dental estetiğin psikososyal etkisi indeksi			
Dental özgüven	10.71±5.690	11.41±5.920	0.325
Sosyal etki	6.520±6.180	7.120±6.490	0.443
Psikolojik etki	6.950±4.810	7.440±4.530	0.406
Estetik tutum	2.430±2.720	2.650±3.020	0.535
PIDAQ toplam	25.97±15.26	29.69±16.54	0.057

Cinsiyetler arasındaki AC objektif ve subjektif ile belirlenen ortodontik tedavi ihtiyacı farkı istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Cinsiyet ve PIDAQ skorları arasındaki ilişki incelendiğinde dental özgüven, sosyal etki, psikolojik etki, estetik tutum ve toplam skorlar bakımından cinsiyetler arası fark bulunamamıştır ($p>0.05$). Cinsiyet ve Rosenberg benlik saygısı ölçeği skorları arasındaki ilişki incelendiğinde kadınların benlik saygısı değeri erkeklerden daha yüksek bulunmuştur ($p<0.05$).

Tedavi ihtiyacı grupları arasında benlik saygısı ve psikososyal etki değerlendirilmesinde, subjektif tedavi ihtiyacı gruplarında sadece toplam PIDAQ skor değeri anlamlı bulunmuştur. Alt grup karşılaştırmalarında AC 5-7 ile AC 8-10 grubu hariç gruplar arasında anlamlı ilişki mevcuttur ($p<0.05$) (Tablo 2).

Objektif tedavi ihtiyacı gruplarında da toplam PIDAQ skor değeri anlamlı bulunmuştur. Alt grup karşılaştırmalarında AC 1-2 ve AC 3-4 ile AC 1-2 ve AC 5-7 grupları arasında anlamlı ilişki ($p<0.05$) mevcuttur, diğer gruplar arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır ($p>0.05$) (Tablo 2).

Anketler arasındaki ilişki korelasyon tablosunda gösterilmiştir (Tablo 3). PIDAQ değeri arttıkça benlik saygısı değeri de artmaktadır (r değeri, $p<0.05$). Ayrıca tedavi ihtiyacı arttıkça PIDAQ değerleri toplamı da artmaktadır (r değeri, $p<0.05$).

TARTIŞMA

Dünya çapında görülen önemli sağlık problemlerinden biri kabul edilen maloklüzyon daha çok estetik normlardan sapma olarak kabul edilse de oral fonksiyon ve görünüşteki etkilerinin yanı sıra sosyal ve psikolojik etkilere de sahiptir (15). Bu nedenle ortodontik tedavilerin bireylerin görünüşünü, oral fonksiyonlarını, psikososyal durumunu ve hayat kalitesini iyileştirebileceği düşünülmektedir (2,16). Bazı hastalar, ortodontik tedaviden sonra vücut görüntüsünde iyileşme ve buna bağlı özgüven artışı olduğunu bildirmişlerdir (17).

“Güzel olan şey iyidir” şeklindeki düşünce çocukluk çağında başlamaktadır ve bireylerin dişlerinin görünümüne gelecek tepkilerin bütün hayat adaptasyonunu ve sosyal gelişimini etkileyeceği açıktır (18). Ayrıca estetik olarak daha iyi bir görünüm ile psikolojik durum arasında pozitif ilişki varlığı da kabul gören bir konudur (8). Çalışmamız bu bilgiler ışığında maloklüzyonların (tedavi ihtiyacının) benlik saygısına ve psikososyal duruma etkisini değerlendirebilmek için planlanmıştır.

Benlik saygısı ve ortodonti arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalarda ortodontik tedavi ihtiyacını belirlemek amacıyla sıklıkla ortodontik indeksler kullanılmaktadır (6,8,15,19,20). IOTN indeksini kullanan 2009 yılında Brezilya’da yapılan bir çalışmada DHC’ye göre %34.2, AC’ye göre ise %11.3 oranında kesin tedavi ihtiyacı bulunmuştur (21). Ülkemizde Üçüncü ve Ertugay (22), IOTN indeksini kullanarak 11-14 yaşlar arasındaki çocuklarda ortodontik tedavini ihtiyacını değerlendirmişlerdir. Yüksek tedavi ihtiyacı oranı, tedavi isteği ile ortodonti kliniğine başvuran grupta %83.2, okul çocuklarından oluşan grupta ise %38.3 olarak bulunmuştur. Hamamcı ve arkadaşları (23), 2009 yılında yaptığı çalışmalarında DAI kullanarak yaşları 17-26 arasında 841 üniversite öğrencisini değerlendirmiştir. Ortodontik tedavi ihtiyacı olan bireylerin oranını %33.5 olarak belirlemişlerdir. Çalışmamızda ise tedavi ihtiyacı olanların %40.1 olduğu görüldü. Çalışmamızın diş hekimliği öğrencileri üzerinde yapılmasına yani seçilen topluluğun bilgi ve farkındalık düzeyinin yüksek olmasına bağlı yüksek bir değer elde edilmiş olabilir. Ayrıca kullanılan indekslerin farklı oluşu da bu durumu etkileyebilir.

Üniversite öğrencilerinin katıldığı bir çalışmada cinsiyetler arasında PIDAQ ve tedavi ihtiyacı skorlarında anlamlı fark bulunmamıştır (24). Çalışmamızda da bu bulguları destekler nitelikte dental özgüven, sosyal etki, psikolojik etki, estetik tutum ve PIDAQ toplam skorları bakımından fark görülmedi.

Tablo 2: Objektif ve subjektif tedavi ihtiyacı grupları arasında benlik saygısı ve psikososyal etki değerlerinin karşılaştırılması

	AC OBJEKTİF								p	Gruplar Arası Karşılaştırma					
	AC 1-2 (I)		AC 3-4 (II)		AC 5-7 (III)		AC 8-10 (IV)			I-II	I-III	I-IV	II-III	II-IV	III-IV
	Ortalama±Standart sapma									p değerleri					
	n	n	n	n	n	n	n	n							
Benlik saygısı	144	8.890±5.120	102	9.020±4.730	30	7.700±4.260	3	8.000±1.000	0.597	0.997	0.614	0.989	0.556	0.984	1.000
Dental özgüven	144	10.880±5.680	102	11.13±6.150	30	10.80±5.390	3	12.00±1.000	0.971	0.987	1.000	0.988	0.992	0.994	0.986
Sosyal etki	144	6.590±6.140	102	7.000±6.910	30	6.730±4.960	3	6.330±6.020	0.967	0.959	0.999	1.000	0.997	0.998	1.000
Psikolojik etki	144	7.220±4.880	102	7.090±4.790	30	6.900±3.760	3	7.000±3.600	0.987	0.997	0.986	1.000	0.997	1.000	1.000
Estetik tutum	144	2.500±2.730	102	2.590±3.120	30	2.300±2.470	3	2.660±1.520	0.966	0.993	0.985	1.000	0.958	1.000	0.997
PIDAQ toplam	144	21.73±13.32	102	33.26±16.54	30	33.36±15.33	3	39.33±10.96	0.000*	0.000*	0.001*	0.176	1.000	0.897	0.910

	AC SUBJEKTİF								p	Gruplar Arası Karşılaştırma					
	AC 1-2		AC 3-4		AC 5-7		AC 8-10			I-II	I-III	I-IV	II-III	II-IV	III-IV
	Ortalama±Standart sapma									p değerleri					
	n	n	n	n	n	n	n	n							
Benlik saygısı	167	8.650±5.040	88	9.280±4.530	19	9.000±4.770	5	4.800±4.320	0.219	0.757	0.991	0.301	0.996	0.187	0.315
Dental özgüven	167	10.79±5.890	88	11.19±5.890	19	10.94±4.510	5	13.60±4.970	0.725	0.953	1.000	0.710	0.998	0.804	0.800
Sosyal etki	167	6.250±6.380	88	7.540±6.290	19	7.680±5.390	5	6.000±6.630	0.403	0.404	0.784	1.000	1.000	0.951	0.951
Psikolojik etki	167	6.810±4.900	88	7.550±4.340	19	8.210±4.640	5	6.800±4.760	0.479	0.631	0.613	1.000	0.947	0.985	0.934
Estetik tutum	167	2.300±2.710	88	2.820±2.790	19	2.780±4.070	5	3.000±1.870	0.511	0.500	0.896	0.949	1.000	0.999	0.999
PIDAQ toplam	167	21.65±13.38	88	33.50±14.33	19	42.68±17.15	5	53.20±7.940	0.000*	0.000*	0.000*	0.000*	0.047*	0.012*	0.436

Tablo 3: Ortodontik tedavi ihtiyacı, benlik saygısı ve dental estetiğin psikososyal etkisi indeksleri arasındaki korelasyon değerleri

	Benlik saygısı	AC objektif	AC subjektif	Dental özgüven	Sosyal etki	Psikolojik etki	Estetik tutum	PIDAQ toplam
	Korelasyon katsayısı / p							
Benlik Saygısı	-	-0.050	0.007	-0.130	0.200	-0.041	-0.058	0.274
		0.404	0.905	0.832	0.738	0.499	0.338	0.000*
AC objektif	-0.050	-	0.531	0.015	-0.004	-0.003	-0.009	0.312
	0.404		0.000*	0.808	0.953	0.958	0.876	0.000*
AC subjektif	0.007	0.531	-	0.024	0.940	0.074	0.073	0.491
	0.905	0.000*		0.689	0.116	0.219	0.223	0.000*
Dental özgüven	-0.013	0.015	0.024	-	0.285	0.572	0.605	0.043
	0.832	0.808	0.689		0.000*	0.000*	0.000*	0.476
Sosyal etki	0.020	-0.004	0.094	0.285	-	0.621	0.551	0.097
	0.738	0.953	0.116	0.000*		0.000*	0.000*	0.107
Psikolojik etki	-0.041	-0.003	0.074	0.572	0.621	-	0.712	0.097
	0.499	0.958	0.219	0.000*	0.000*		0.000*	0.107
Estetik tutum	-0.058	-0.009	0.073	0.605	0.551	0.712	-	0.092
	0.338	0.876	0.223	0.000*	0.000*	0.000*		0.123
PIDAQ toplam	0.274	0.312	0.491	0.043	0.097	0.097	0.092	-
	0.000*	0.000*	0.000*	0.476	0.106	0.107	0.123	

2016 yılında Çin’de yapılan 18-30 yaş arası 393 yetişkinin katıldığı çalışmada IOTN indeksi ile ortodontik tedavi ihtiyacı belirlenmiş ve dental estetiğin psikososyal etkisi PIDAQ anketi ile ölçülmüştür. Dental özgüven alt başlığı hariç diğer alt başlıklar ve toplam PIDAQ değeri tedavi ve kontrol gruplarında farklı bulunmuştur. Çalışmanın sonucuna göre ortodontik tedavi ihtiyacı arttıkça psikososyal etkinin de arttığı bildirilmiştir. Ortodontik tedavi ihtiyacı yüksek olmasa bile ortodontik tedavi görmek isteyen bireylerin olduğu grupta psikososyal etki daha fazla bulunmuştur yani dental estetiğin psikososyal etkisi hastaların ortodontik tedavi görmesi için itici bir güç olmuştur (19). Çalışmamızda PIDAQ alt başlıkları ile subjektif ve objektif ortodontik tedavi ihtiyacı arasında anlamlı ilişki bulunamazken, toplam PIDAQ skorları tedavi ihtiyacı gruplarında farklılık göstermiştir. Tedavi ihtiyacı arttıkça toplam PIDAQ skoru değeri artmaktadır yani estetik olarak daha iyi olan, daha az tedavi ihtiyacı bulunan grubun PIDAQ skorları daha düşük bulunmuştur.

Maloklüzyonların benlik saygısı ve diğer yaşam kalitesi ile ilgili durumlarla ilişkili olabileceğine dair kanıtlar mevcuttur (25). Yüksek benlik saygısı olan bireyler daha mutlu, daha az depresif, mental ve fiziksel olarak daha sağlıklıdır (26). Literatüre bakıldığında ortodontik tedavi ihtiyacının, benlik saygısı üzerine etkilerini inceleyen çalışmalar mevcuttur. Bazı çalışmalar aradaki ilişkiyi desteklerken bazıları ise reddetmektedir (6,8,27).

Uzun dönem çalışmalar ortognatik cerrahi geçiren hastalarda cerrahi sonrası benlik saygısı ve sosyallikte artış olduğunu bildirmişlerdir (28). Romero ve arkadaşları (29) 2015 yılında 18 yaş üstü 170 yetişkin hastayı tedavi gören ve görmeyen olarak iki gruba ayırmışlardır. Ortodontik tedavi gören bireylerde dental estetiğin psikososyal etkisi tedavi görmeyenlere göre daha yüksek bulunmuştur. Fakat benlik saygısı ile ilişkili anlamlı fark bulunmamıştır. Gavrić ve arkadaşlarının çalışmasına göre dentofasiyal

düzensizlikler ve benlik saygısı arasında zayıf bir ilişki vardır. Klinik değerlendirmeyle belirlenen ya da algılanan ortodontik tedavi ihtiyacı ile benlik saygısı arasında ilişki bulunamamıştır (6).

Johal ve ark 2014 yılındaki çalışmasının verilerine göre sabit ortodontik tedavi sonucunda benlik saygısının arttığı gözlenmiştir (8). Çalışmamızda ise ortodontik tedavi ihtiyacının benlik saygısı üzerinde etkisi olmadığı görülmektedir. Çalışmalar arasındaki bu farklılıkların seçilen örnek gruplarından kaynaklandığı düşünülebilir.

Bu çalışmanın limitasyonları, örneklem grubunun az sayıda olması ve ortodontik tedavi ihtiyacı ve maloklüzyonun şiddetinin indeksler ile değerlendirilerek gerçek maloklüzyon özelliklerinin araştırılmamış olmasıdır.

Ortodontik tedavi ihtiyacının benlik saygısı üzerinde belirleyici bir faktör olduğu görülmezken, benlik saygısındaki artış ya da azalma bireyin mevcut maloklüzyonu algılayışını yani dental estetiğin psikososyal etkisini değiştirmiştir. Çalışma sonuçları ortodontistlerin tedavi planlamalarını yaparken maloklüzyon, çiğneme, fonasyon gibi konulara odaklanmalarının yanında maloklüzyonların fiziksel, sosyal ve psikolojik alt yapılarına da dikkat etmeleri gerektiği konusunda bilgi vermektedir. Ayrıca yapılacak yeni çalışmalarda farklı örneklem grupları ve detaylı maloklüzyon değerlendirmeleri yapılabilir.

Çatışma Beyanı: Çalışmamızda yazarlar arası çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı: TSE: Anafikir, analiz, veri sağlama, yazım, gözden geçirme ve düzeltme, onaylama; EİK: Analiz, Yazım, Gözden Geçirme ve Düzeltme, Onaylama; RT: Anafikir, veri sağlama, yazım, onaylama.

Destek / Teşekkür Beyanı: Çalışmaya ilişkin hiçbir kurum ya da kişiden finansal destek alınmamıştır.

Etik Kurul Onamı: Kırıkkale Üniversitesi Girişimsel Olmayan Etik Kurulu; tarih: 20.02.2019, karar no: 2019.02.17.

KAYNAKLAR

1. Ülgen M. Anomaliler, Sefalometri, Etiyoloji, Büyüme ve Gelişim, Tanı. 2. baskı. Ankara. Ankara Üniversitesi Basımevi, 2001.
2. Zhang M, McGrath C, Hägg U. The impact of malocclusion and its treatment on quality of life: A literature review. *Int J Paediatr Dent.* 2006;16(6):381-7.
3. Klages U, Claus N, Wehrbein H, Zentner A. Development of a questionnaire for assessment of the psychosocial impact of dental aesthetics in young adults. *Eur J Orthod.* 2006;28(2):103-11.
4. Prabakaran R, Seymour S, Moles DR, Cunningham SJ. Motivation for orthodontic treatment investigated with Q-methodology: Patients' and parents' perspectives. *Am J Orthod Dentofac Orthop.* 2012;142(2):213-20.
5. Badran SA. The effect of malocclusion and self-perceived aesthetics on the self-esteem of a sample of Jordanian adolescents. *Eur J Orthod.* 2010;32(6):638-44.
6. Gavric A, Mirceta D, Jakobovic M, Pavlic A, Zrinski MT, Spalj S. Craniodentofacial characteristics, dental esthetics-related quality of life, and self-esteem. *Am J Orthod Dentofac Orthop.* 2015;147(6):711-8.
7. Gümüş AE. Sosyal kaygının benlik saygısına ve işlevsel olmayan tutumlara göre yordanması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derg.* 2006;26(3):63-75.
8. Johal A, Alyaqoobi I, Patel R, Cox S. The impact of orthodontic treatment on quality of life and self-esteem in adult patients. *Eur J Orthod.* 2015;37(3):233-7.
9. Sardenberg F, Oliveira AC, Paiva SM, Auad SM, Vale MP. Validity and reliability of the Brazilian version of the psychosocial impact of dental aesthetics questionnaire. *Eur J Orthod.* 2011;33(3):270-5.
10. Lin H, Quan C, Guo C, Zhou C, Wang Y, Bao B. Translation and validation of the Chinese version of the psychosocial impact of dental aesthetics questionnaire. *Eur J Orthod.* 2013;35(3):354-60.
11. Aglarci C, Baysal A, Demirci K, Dikmen F, Aglarci AV. Translation and validation of the turkish version of the psychosocial impact of dental aesthetics questionnaire. *Korean J Orthod.* 2016;46(4):220-7.
12. Rosenberg M. *Society and The Adolescent Self-Image.* Princeton, New Jersey. Princeton University Press, 1965.
13. Çuhadaroğlu F. *Adolesanlarda benlik saygısı (uzmanlık tezi).* Ankara. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, 1986.
14. Richmond S. *A critical evaluation of orthodontic treatment in the general dental services of England and Wales (thesis).* Manchester. University of Manchester, 1990.
15. Clijmans M, Lemiere J, Fieuws S, Willems G. Impact of self-esteem and personality traits on the association between orthodontic treatment need and oral health-related quality of life in adults seeking orthodontic treatment. *Eur J Orthod.* 2015;37(6):643-50.
16. Fernandes MJ, Ruta DA, Ogden GR, Pitts NB, Ogston SA. Assessing oral health-related quality of life in general dental practice in Scotland: Validation of the OHIP-14. *Community Dent Oral Epidemiol.* 2006;34(1):53-62.
17. Cunningham SJ, Hunt NP, Feinmann C. Perceptions of outcome following orthognathic surgery. *Br J Oral Maxillofac Surg.* 1996;34(3):210-3.

18. Alex J. Psychological aspects of dentofacial esthetics and orthognatic surgery. *Angle Orthod.* 1984;54(1):18-35.
19. Lin F, Ren M, Yao L, He Y, Guo J, Ye Q. Psychosocial impact of dental esthetics regulates motivation to seek orthodontic treatment. *Am J Orthod Dentofac Orthop.* 2016;150(3):476-82.
20. Agou S, Locker D, Streiner DL, Tompson B. Impact of self-esteem on the oral-health-related quality of life of children with malocclusion. *Am J Orthod Dentofac Orthop.* 2008;134(4):484-9.
21. Dias PF, Gleiser R. Orthodontic treatment need in a group of 9-12-year-old Brazilian school children. *Braz Oral Res.* 2009;23(2):182-9.
22. Üçüncü N, Ertugay E. The use of the index of orthodontic treatment need (IOTN) in a school population and referred population. *J Orthod.* 2001;28(1):45-52.
23. Hamamci N, Baaran G, Uysal E. Dental Aesthetic Index scores and perception of personal dental appearance among Turkish university students. *Eur J Orthod.* 2009;31(2):168-73.
24. Yi S, Zhang C, Ni C, Qian Y, Zhang J. Assessment of psychosocial impact of dental aesthetics and desire for orthodontic treatment among Chinese undergraduate students. *Patient Prefer Adherence.* 2016;10:1037-42.
25. Jung MH. Evaluation of the effects of malocclusion and orthodontic treatment on self-esteem in an adolescent population. *Am J Orthod Dentofac Orthop.* 2010;138(2):160-6.
26. Perillo L, Esposito M, Caprioglio A, Attanasio S, Santini AC, Carotenuto M. Orthodontic treatment need for adolescents in the Campania region: The malocclusion impact on self-concept. *Patient Prefer Adherence.* 2014;8:353-9.
27. Johal A, Joury E. What factors predict the uptake of orthodontic treatment among adults? *Am J Orthod Dentofac Orthop [Internet].* 2015;147(6):704–10.
28. Hunt OT, Johnston CD, Hepper PG, Burden DJ. The psychosocial impact of orthognathic surgery: A systematic review. *Am J Orthod Dentofac Orthop.* 2001;120(5):490-6.
29. Romero-Maroto M, Santos-Puerta N, González Olmo MJ, Peñacoba-Puente C. The impact of dental appearance and anxiety on self-esteem in adult orthodontic patients. *Orthod Craniofacial Res.* 2015;18(3):143–55.